

CAO IZVEŠTAJ O PROCENI

**Povodom problema u vezi garancije
MIGA za autoput Koridor Morava u Srbiji
(Projekat MIGA # 14629)**

Februar 2024. godine

Kancelarija ombudsmana za savetovanje o uskladjenosti
za
Medjunarodnu finansijsku korporaciju i
Multilateralnu agenciju za osiguranje investicija
www.cao-ombudsman.org

O CAO

Kancelarija ombudsmana za savetovanje o usklađenosti (CAO) je nezavisan mehanizam odgovornosti Međunarodne finansijske korporacije (IFC) i Multilateralnu agenciju za osiguranje investicija (MIGA), članice Grupe Svetske banke. Olakšavamo rešavanje žalbi koje su uložile osobe na koje utiču projekti IFC i MIGA na pravičan, objektivan i konstruktivan način, osnažujemo ekološke i socijalne ishode projekata i podstičemo odgovornost prema javnosti i učenje u IFC i MIGA.

CAO podnosi izveštaje direktno Izvršnim odborima IFC i MIGA. Više informacija na www.cao-ombudsman.org

O procenama CAO

Svako lice koje smatra da je pretrpelo štetu uzrokovanu projektom IFC ili MIGA može da uloži žalbu Kancelariji ombudsmana za savetovanje o uskladenosti. Da bismo prihvatili žalbu primenjujemo tri jednostavna kriterijuma prihvatljivosti. Kod žalbi koje su prihvatljive vršimo procenu problema koje je izložio podnosilac/podnosioci žalbe, finansijera projekta i drugih relevantnih aktera..

Kada se utvrdi da je žalba prihvatljiva, pregledamo sve probleme koji su u njoj navedeni. Ta procena se sprovodi kroz konsultacije sa podnosiocem žalbe, klijentom IFC i MIGA, projektnim timovima i drugim relevantnim akterima.

Svrha

Cilj procene koju vrši CAO je da se stekne duboko razumevanje pitanja navedenih u žalbi, ulože naponi da se razumeju sva gledišta, razgovara i konsultuje sa svim glavnim akterima, da bi se utvrdilo koji postupak za rešavanje žalbe biraju i da bi razmotri status drugih napora učinjenih da se problem navedeni u žalbi reše.

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	III
AKRONIMI.....	IV
1. PREGLED	1
2. OSNOVNE INFORMACIJE	1
2.1 Projekat	1
2.2 Žalba	2
3. REZIME PROCENE	2
3.1 Metodologija	2
3.2 Rezime stavova.....	3
4. ZAKLJUČAK PROCENE	7
5. DODATAK A. CAO, POSTUPANJE PO ŽALBI	8

AKRONIMI

CAO	Kancelarija ombudsmana za savetovanje o uskladjenosti
CoS	Koridori Srbije d.o.o Beograd
PSS	MIGA ekološki i društveni Standardi sprovođenja
IFC	Međunarodna finansijska korporacija
MIGA	Multilateralna agencija za garancije investicija

1. PREGLED

23. avgusta 2023, CAO je primio žalbu koju je osoba podnela u sopstveno ime svojih članova porodice (u daljem tekstu „Podnosilac žalbe“). U žalbi je navedena zabrinutost zbog ekonomskog raseljavanja, zdravlja i bezbednosti, ekoloških uticaja te kršenja zakona i međunarodnih standarda u vezi izgradnje autoputa Moravski koridor u Srbiji.

MIGA je potpisala ugovor o garanciji sa različitim bankama za zajmove vladi Srbije za izradu, izgradnju i funkcionisanje približno 112 km autoputa (Moravski koridor) koji povezuje gradove Preljina i Pojate u centralnoj Srbiji (u daljem tekstu „Projekat“).

U oktobru 2023, CAO je utvrdio da žalba ispunjava njegova tri kriterijuma za prijem i počeo proces procene žalbe.

Pre i tokom procene od strane CAO, Podnosilac žalbe, MIGA i Koridori Srbije d.o.o. Beograd (u daljem tekstu „CoS“ ili „Kompanija“) koji u ime Vlade Republike Srbije sprovode Projekat, neprekidno su radili na iznalaženju rešenja za problema Podnosioca žalbe. Ti naponi rezultirali su rešavanjem zahteva Podnosioca žalbe koji se odnosi na punu ekproprijaciju njegove imovine, čime je rešena pitanja koja se odnose na ekonomsko raseljavanje, zdravlje i bezbednost i ekološke uticaje. Međutim, Podnosilac žalbe nastavio je da izražava zabrinutost u pogledu procesa eksproprijacije i ponude za naknadu koju je primio – njihove uskladenosti sa standardima MIGA vezanim za ekologiju i socijalne Standarde sprovođenja (u daljem tekstu „Standardi“). Strane nisu izrazile interesovanje za dijalog u kome bi posredovao CAO. Prema tome, u skladu sa Politikom CAO¹, preostali problemi oko procesa eksproprijacije i ponude za naknadu će biti prebačeni na Funkciju CAO za uskladjivanje.

Ovaj Izveštaj o proceni predstavlja pregled procesa procene, uključujući opis Projekta, žalbe, metodologije procene i narednih koraka.

2. OSNOVNE INFORMACIJE

2.1 Projekat

Multilateralna agencija za garancije investicija (MIGA), član Grupe Svetske banke je 15. marta 2022 potpisala ugovor o garanciji² za približno 411,4 miliona evra (circa 451,8 miliona američkih dolara³), obezbeđivši pokriće za neizmirenje državnih finansijskih obaveza (NHSFO) kod (i) JPMorgan Chase Bank N.A. London Branch, (ii) CaixaBank, S.A., (iii) Banco Santander, S.A., (iv) UBS Switzerland AG, (v) Credit Agricole Corporate and Investment Bank, i (vi) Raiffeisen Bank International AG (u daljem tekstu „Nosioci jamstva“) koji deluju preko „J.P.Morgan SE kao agentaza njihove nedeoničarske zajmove vladi Srbije („GoS“) za Projekat. 25. Decembra 2023. godine MIGA je izdala novu ugovornu garanciju na približni iznos od 901,1 milion evra (circa 976,7 miliona američkih dolara) za dodatni zajam za isti Projekat⁴.

Prema MIGA Rezimeu MIGA ekološkog i socijalnog pregleda, Projekat se sastoji od grinfild autoputa u dužini od 112 km sa dva razdvojena kolovoza sa trasama od 900 metara, na udaljenosti od približno 200 km južno od Beograda u plavnim područjem niskog stepena u pravcu istok/zapad duž doline reke Zapadna Morava. Projekat takodje uključuje (i) nadzemne građevine poput saobraćajnih petlji, mostova, odvodnih kanala i nadvožnjaka/podvožnjaka; (ii) telekomunikacione mreže (digitalni koridor) i pripadajućih elektro vodova i komunikacionih

¹ Politika CAO: <https://www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/documents/CAO%20Policy/ifc-miga-independent-accountability-mechanism-cao-policy.pdf>

² Dopunjena 17. januara 2023. godine i 1. septembra 2023. godine u cilju povećanja pokrivenog iznosa.

³ Nakon amandmana, povećan na približno 511,5 miliona evra (circa 543,1 milion američkih dolara).

⁴ Agent ove nove ugovorne garancije je J.P. Morgan SE, a nosioci jamstva su Banco Santander, S.A. Crdit Agricole Corporate and Investment Bank, JPMorgan Chase Bank, N.A. filijala u Londonu i ING Bank, filijala ING-DiBa AG.

kablova da bi se povezale telekomunikacione stanice sa autoputem (na odmoristima, parkinzima i u blizini saobraćajnih petlji) i da bi se upravljalo saobraćajem različitim nadzorima saobraćaja i sistemima naplate; i (iii) radove na regulaciji reke namenjeni zaštiti Projekta i okolnih područja od poplava.

Vlasnici Projekta su Ministarstvo gradjevinarstva, saobraćaja i infrastructure, a CoS u punom vlasništvu vlade Srbije, jeste kompanija sa ograničenom odgovornošću u čijoj je nadležnosti nadzor nad izgradnjom ovog Projekta.

Projekat je klasifikovan kao Kategorija A prema Politici MIGA o ekološkoj i društvenoj održivosti (2013).

2.2 Žalba

CAO je primio žalbu koju je osoba podnela u sopstveno i ime članova svoje porodice 23. avgusta 2023. godine. U žalbi je navedena zabrinutost zbog ekonomskog raseljavanja, zdravlja i bezbednosti, ekoloških uticaja te kršenja zakona i medjunarodnih standarda u vezi sa izgradnjom autoputa Moravski koridor u Srbiji.

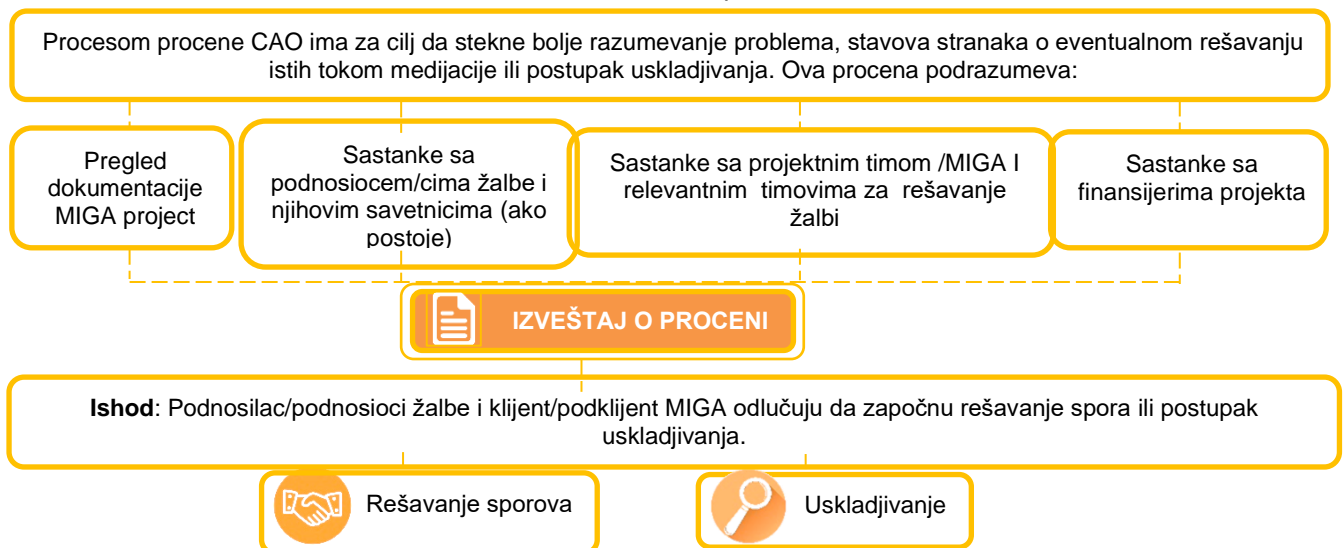
Problemi istaknuti u žalbi i tokom procene od strane Podnosioca žalbe, kao i stavovi Kompanije detaljnije su opisani u daljem tekstu.

3. REZIME PROCENE

3.1 Metodologija

Slika 1 prikazuje pristup i metodologiju koju CAO primenjuje u procesu procene.

Slika 1. CAO Proces procene

Proces procene koji sprovodi CAO ne uključuje ocenu osnovanosti žalbe, već nastoji da razume situaciju i pomogne stranama da donesu odluke o tome kako da reše probleme koji se pred njima nalaze na osnovu pouzdanih informacija.

Problemi istaknuti u žalbi i tokom procene od strane Podnosioca žalbe, kao i stavovi CoS opisani su u daljem tekstu. CAO je takodje organizovao razgovore tokom postupka procene

sa MIGA i J. P. Morgan SE, koji nastupa kao agent Nosilaca jamstva u skladu sa MIGA ugovornom garancijom.

3.2 Rezime stavova

Gledište Podnosioca žalbe

Prema Podnosiocu žalbe, autoput Morava se gradi pored parcele čiji je on vlasnik u oblasti Vraneši u Srbiji, na kojoj žive njegova majka i očuh.

Podnosilac žalbe je 2020. godine obavestio da je Projekat odredio mali deo njegovog zemljišta za eksproprijaciju. Međutim, Podnosilac žalbe je izrazio uverenje da naknada koja mu je ponudjena za eksproprijaciju nije u skladu sa zakonom Srbije i MIGA Standardima. Uz to, zahtevao je eksproprijaciju čitavog svog zemljišta, obzirom da će to dovesti do gubitka mogućnosti za razvoj, problema vezanih za zdravlje i bezbednost te kvalitet vazduha i buku koje utiču na njegovo zemljište i egzistenciju njega i njegove porodice.

Shodno tome, Podnosilac žalbe uložio je žalbu mehanizmu za žalbe CoS 2020. godine a uložio je i žalbe lokalnim sudovima.

Podnosilac žalbe je 2020. godine uložio žalbu MIGA. Takodje je razmenio elektronska pisma i razgovarao sa CoS i sa MIGA. Održao je i jedan lični sastanak sa predstavnicima CoS i MIGA u julu 2023. godine.

U oktobru 2023, stručnjak naimenovan u kontekstu postupka pred lokalnim sudovima objavio je izveštaj sa zaključkom da bi izgradnja i rad autoputa imali negativne ekološke posledice po zemljište Podnosioca žalbe⁵ što bi se negativno odrazilo na njegove mogućnosti obezbedjenja egzistencije i ekonomske interese. Shodno tome, CoS je ponudio da izvrši eksproprijaciju čitave parcele u vlasništvu Podnosioca žalbe. Podnosilac žalbe je ovom merom bio zadovoljan. Problemi navedeni u žalbi a u vezi ekonomskog raseljavanja, zdravlja i bezbednosti i ekoloških uticaja su time rešeni.

Medjutim, kako je dole opisano, Podnosilac žalbe veruje da iznos naknade koji je CoS ponudio u decembru 2023. godine za punu eksproprijaciju njegovog zemljišta i postupak eksproprijacije u ovom slučaju nisu u skladu sa Standardima i da su diskriminatorni.

Zbog toga je zahtevao nastavak postupak pred CAO a po pitanju ovih posebnih pitanja.

(1) Problemi koji se odnose na ponudu za naknadu iz decembra 2023. godine koje navodi Podnosilac žalbe su:

- Naknada za objekte: Podnosilac žalbe smatra da Akcioni plan CoS za preseljenje (RAP) upućuje na to da bi naknada za objekte trebalo da se zasniva na ceni izgradnje zamenskih objekata sličnog kvaliteta. Podnosilac žalbe izražava zabrinutost zbog proračuna takvih troškova koje su izradili CoS. Prema njegovim tvrdnjama, iznosi iz ponude CoS su mnogo niži od (1) troškova izgradnje novih objekata pomenutih na zvaničnom veb sajtu Vlade (koji su 3,2 puta veći nego ponuda), (2) iznosa koje su primili njegovi susedi, i (3) stvarnih cena gradnje u tom regionu. Podnosilac žalbe dodaje da mu je CoS u julu 2023. godine ponudio 3,3 puta više novca za kompenzaciju septičke jame. Uz to, Podnosilac žalbe je zabrinut zbog činjenice da su CoS izgleda primenili popust na troškove, što on smatra da nije u skladu sa Standardima sprovođenja i Akcionim planom CoS za preseljenje u kojima se navodi da se amortizacija ne bi trebala primenjivati na gradjevinske troškove.

---

⁵ Kao što su poplave, zemljite, vode, buka i zagadjenost vazduha, kontaminacija septičke jame i bunara, i bezbednosni problema vezani za potencijalne nesreće.

- Naknada za zemljište: Prema mišljenju Podnosioca žalbe, ponuda CoS se zasniva na tržišnim vrednostima zemljišta u regionu iz 2020.godine, dok Standardi nalažu da se naknada izvrši na osnovu trenutne tržišne vrednosti. Podnosilac žalbe tvrdi da je inflacija između 2020. i 2023. bila visoka, što je uticalo na tržišne cene zemljišta u tom regionu. Podnosilac žalbe smatra da to nije pravilno uzeto u obzir u ponudi za naknadu.
- Na kraju, Podnosilac žalbe smatra da bi trebalo da mu se isplati naknada za gubitak prihoda između 2020-2023., tj. za period tokom koga je čekao na rešenje svojih problema kao i za honorare advokata koje je angažovao⁶ i vreme koje je on lično potrošio pokušavajući da reši slučaj. Prema Podnosiocu žalbe, odsustvo naknade ovih troškova moglo bi se smatrati diskriminacijom, obzirom da njegovi susedi nisu morali da snose ove troškove pre eksproprijacije (2020. godine).

Prema Podnosocu žalbe, on je o ovim problemima izvestio CoS i da je od njih tražio uporednu analizu ponude sa Standardima, ali je CoS naveo da ne poseduje potrebnu stručnost za to i da mu je rekao da ili prihvati ponudu ili da uloži tužbu sudovima. Podnosilac žalbe je izvestio CAO da bi ponuda o naknadi mogla zapravo biti u skladu sa nacionalnim standardima i da nema svrhe uputiti ovaj predmet na sudove koji bi primenili nacionalne standarde a ne Standarde sprovođenja. Dodao je da smatra da nema drugog izbora do da prihvati ponudu, jer će u suprotnom CoS momentalno poslati slučaj sudovima, što bi ga koštalo više vremena i novca (posebno honorara advokata). 25. decembra 2023, Podnosilac žalbe je prihvatio ponudu, a dan kasnije je dobio novac.

U tom momentu, Podnosilac žalbe zatražio je gledište MIGA o uskladenosti ponude sa Standardima sprovođenja. Na dan 1. februara 2024, CAO je organizovao razgovor između MIGA i Podnosioca žalbe po tom pitanju. Na sastanku je MIGA naglasila da su MIGA i sve strane uvek veoma ozbiljno shvatale žalbu Podnosioca i da su vredno radile da nadju obostrano zadovoljavajuća rešenja za probleme koje je istakao. MIGA je, zatim, objasnila da su analizirali metodologiju primenjenu u Akcionom planu za preseljenje koju je CoS primenio za izračunavanje naknade i da smatraju da će ta metodologija rezultirati ishodom koji su u skladu sa zahtevima Standarda 5, te da je ona dosledno primenjena na sve članove preseljene zajednice. MIGA je dodala da njihova uloga nije da preduzimaju vrednovanje zemljišta i objekata pojedinačnih parcela niti su oni kvalifikovani za to. U ovom slučaju, imajući za cilj da osiguraju odgovarajuću dužnu pažnju i transparentnost da bi odgovorili na tužbu, MIGA je objasnila da je angažovala nezavisnog konsultanta da izvrši pregled vrednosti imovine u regionu Podnosioca žalbe i da se obrati lokalnim izvodjačima i građevinskim kompanijama da bi dobio okvirnu procenu troškova kupovine i izgradnje novih objekata slične veličine i kvaliteta. Prema MIGA, rezultati pregleda i okvirnih procena ukazali su da ponuda jeste u skladu sa standardom "punih troškova zamene" koji se u ovom slučaju primenjuje. MIGA je takodje pregledala zvaničan vebsajt Vlade koji Podnosilac žalbe navodi i na sastanku sa njim izjavila da se na tom vebsajtu navodi tržišna (prodajna) cena za novoizgrađene objekte u opštini, a ne troškovi izgradnje, te da na vebsajtu nema informacija o lokaciji ili materijalima korišćenim za izgradnju. Shodno tome, prema MIGA, iznosi navedeni na vebsajtu ne smatraju se uporedivima sa cenama izgradnje objekta sličnog objektu Podnosioca žalbe.⁷

Podnosilac žalbe je izjavio da ne veruje proceni koju je izvršila MIGA, jer je MIGA prethodno našla da, u skladu sa kriterijumom Standarda 5, puna eksproprijacija njegove imovine nije potrebna i da po njegovom mišljenju, se to sad smatra netačnim. MIGA je odgovorila da, u skladu sa Standardom 5, puna eksproprijacija imovine nije potrebna; međutim Standard

⁶ Prema Podnosiocu žalbe, CoS je isplatio naknadu samo malog dela honorara advokatu koji je on platio.

⁷ Po tom pitanju, Podnosilac žalbe je, na sastanku, naveo da se na ovaj rizik prodaje ne može pripisati porast od 224% troškova objekta.

takodje nalaže poštovanje nacionalnih zakona. Obzirom da je Opština naložila punu eksproprijaciju imovine,⁸ postupak mora da bude u skladu sa ovom odlukom Opštine.

Podnosilac žalbe nije bio zadovoljan tim objašnjenjem.

Podnosilac žalbe se ne slaže sa stavom MIGA da Standardi ne nalažu da dobije eksproprijaciju iz sledećih (ne i konačnih) razloga:

- U oktobru 2023, veštak je zaključio da bi izgradnja i rad autoputa imali negativne ekološke efekte na zemljište, što je dovelo do pune eksproprijacije,
- Nije postojala bafer zona između autoputa i njegovog zemljišta, što je značilo da bi životi ljudi na zemljištu mogli biti dovedeni u opasnost u slučaju da se na autoputu dogodi saobraćajna nesreća,
- Upotreba zemljišta je bila ograničena usled poplava i zagađenja uzrokovanih izgradnjom autoputa,
- Podela njegovog zemljišta na različite parcele sprovedena 2020. godine da bi se opravdala delimična eksproprijacija, izvršena je na nezakonit način.

Podnosilac žalbe smatra da njegovi posebni problemi vezani za ponudu o naknadi (kako je gore objašnjeno) i dalje nisu rešeni. Uz to, veruje da procena troškova gradnje koju je tražila MIGA nije u skladu sa stvarnim cenama u ovom regionu. Podnosilac žalbe dalje smatra da se MIGA ne pridržava standarda transparentnosti na koje su obavezani, obzirom da ga nisu obavestili o osnovu po kome su procenili uskladenost ponude i Standarda (tj. studiji ili imenima veštaka koji su ih radili).

(2) Podnosilac žalbe navodi sledeće probleme u vezi postupka eksproprijacije:

- Podnosilac žalbe tvrdi da je trebalo da dobije pun iznos eksproprijacije 2020.godine i da nikada nije trebalo da bude stavljen u situaciju u kojoj se tri godine bori da bi to ostvario jer je, po njegovom mišljenju, na nju imao pravo od početka. Podnosilac žalbe smatra da ne samo da je potrošio puno vremena, novca i napora u toj borbi, već je tokom tog vremena bio u neprijatnoj i nejasnoj poziciji. U tom smislu, Podnosilac žalbe smatra da postupak eksproprijacije nije bio u skladu sa Standardima;
- Podnosilac žalbe takodje izražava zabrinutost zbog odsustva transparentnosti postupka eksproprijacije. Uveren je da je trebalo da ima uvid u pojedinosti ponude i u dokumente koji dokazuju adekvatnost navedenih cifara.
- Uz to, izražava zabrinutost u vezi roka od 30 dana koji mu je dat za izlazak iz objekta. Smatra da to nije razuman vremenski rok u kome se može očekivati da porodica nadje novu kuću i preseli se i da bi vlasnicima imovine trebalo dati više vremena.

---

⁸ Prema MIGA, nekoliko odluka i žalbi doneto je između 2020. i 2022. godine. U 2022, Opština je angažovala nezavisnog veštaka da pregleda probleme koje je Podnosilac žalbe istakao i da proceni da li predmetna imovina mora biti eksproprijisana u celosti. Prema MIGA, Podnosilac žalbe istakao je novi problem u septembru 2023. godine, a pregled veštaka i izveštaj objavljen u oktobru 2023. godine (na osnovu koga je odlučeno o eksproprijaciji u celosti) sprovedeni su da bi se odgovorilo na taj novi problem.

Gledište CoS

CoS je naglasio da se od 2009. godine bavi razvojem infrastrukturnih projekata u sektoru putnog saobraćaja u Srbiji. Dodao je da ih je vlada Republike Srbije osnovala za posebne namene – da upravljaju ovim i ostalim Projektima, te da to čine u skladu sa najboljim nacionalnim i međunarodnim ekološkim i socijalnim standardima.

CoS je naveo da su, pre započinjanja izgradnje autoputa, izvršili procenu ekoloških i društvenih uticaja. Parcele koje se nalaze u obuhvatu eksproprijacije utdjene su na osnovu planske dokumentacije i planom eksproprijacije koji je izradjen u skladu sa tom dokumentacijom. Planom eksproprijacije obuhvaćen je i deo imovine Podnosioca žalbe. Shodno tome, CoS je kao i u svim ostalim slučajevima sproveo postupak eksproprijacije na obuhvaćenom delu imovine Podnosioca žalbe.

Medjutim, Podnosilac žalbe nije bio zadovoljan odlukom i koristio je pravne lekove da je opovrgne, ulažući žalbu Ministarstvu Finansija koje je ovaj postupak nadziralo sve do donošenja konačne odluke da se izvrši eksproprijacija domaćinstva Podnosioca žalbe. Na ovu odluku CoS nije uložio žalbu smatrajući je adekvatnom i u skladu sa Standardima.

Podnosilac žalbe je takodje podneo žalbu mehanizmu za žalbe CoS. CoS je naglasio da vrlo ozbiljno shvata sve žalbe i da je tokom čitavog žalbenog postupka postupao sa dobrom verom i da su bili spremni da reše ovaj slučaj. Objasnili su da su tokom celog postupka bili u konstantnoj komunikaciji sa Podnosiocem žalbe i da su sve strane uključene u ovaj slučaj – uključujući i MIGA – bile posvećene nalaženju sporazumnog rešenja. Kao primer su naveli i sastanak sa Podnosiocem žalbe koji su organizovali u julu 2023. godine u domaćinstvu podnosioca žalbe, njegove majke i očuha i u prisustvu tima MIGA, a sa ciljem da se nadje rešenje za preostale probleme koje bi bilo prihvatljivo za obe strane.

Što se tiče procene osnovanosti žalbe, Opština je uz saglasnost CoS angažovala nezavisne veštace iz oblasti gradjevinarstva, poljoprivrede, medicine, geodezije. Svaki od tih veštaka procenio je žalbu iz svog ugla u različitim fazama postupka.

U septembru 2023, Opština je angažovala eksperta za procenu uticaja Projekta na životnu sredinu i sa njima povezanim posledicama na kvalitet života Podnosioca zahteva. Taj ekspert je izveštaj u kojem se navodi da će izgradnja i rad autoputa negativno uticati na zemljište i očekivane izvore prihoda Podnosioca žalbe dostavio u oktobru 2023. godine. CoS je naglasio da je nakon toga odmah ponudio eksproprijaciju preostalog dela zemljišta Podnosioca žalbe.

CoS je naveo da su se pobrinuli za sva potrebna administrativna pitanja, uključujući i prenos predmeta iz sudskog sistema na opštinu Vrnjačka Banja, koja je ovlašćena za izdavanje odluka o ekproprijaciji. Opština je izdala zvaničnu odluku o eksproprijaciji 13. decembra 2023. godine.

U pogledu utvrđivanja naknade, CoS je naveo da su eksperti posetili posed Podnosioca žalbe u novembru 2023. godine da bi izvršili inventari procenili vrednost nepokretne imovine. CoS je sačinio ponudu za naknadu na osnovu podataka i procena sertifikovanih eksperata i institucija. Objasnili su da su učinili sve što je u njihovoj moći da ubrzaju postupak i omogućili Podnosiocu žalbe da preseli svoje domaćinstvo iz štetnih uslova što je pre moguće. CoS je naglasio da su preduzeli sve potrebne mere da osiguraju pravičnu naknadu za zemljište i pripadajuću imovinu Podnosioca žalbe, te da su pregledali i uskladili predloženu ponudu prema komentarima Podnosioca žalbe.

Prema CoS, Podnosilac žalbe je prihvatio ponudu i potpisao sporazum 25. decembra 2023. godine. Isplaćen je 26. decembra iste godine. CoS je naglasio da su uložili napore da ubrzaju

isplatu Podnosiocu žalbe, uprkos teškoćama da to urade imajući u vidu period u godini pred zatvaranje državnog budžeta. Ukazali su na to da su bili veoma iznenadjeni kada su od MIGA i CAO kasnije čuli da Podnosilac žalbe i dalje izražava zabrinutost zbog iznosa naknade koju je primio. Naglasili su da su Podnosioca žalbe obavestili da bi – ukoliko ima probleme sa naknadom -trebalo da se obrati sudovima koji su jedini nadležni da presudjuju o tom pitanju u skladu sa zakonima Srbije. Medjutim prema CoS, Podnosilac žalbe je prihvatio ponudu i rekao da je zadovoljan ponudjenim iznosom. Shodno tome, CoS ne razume o kakvim je daljem problemima je reč.

CoS tvrdi da ponuda za naknadu ne samo da je u skladu sa nacionalnim zakonom već i sa Standardima. Dodali su da se kao korisnik budzetskih sredstva, moraju ponašati u skladu sa zakonom i da nemaju nadležnost da pregovaraju o visini naknade nakon zaključenog sporazuma, obzirom da je sporazum bio zaključen saglasno i imajući u vidu da su postupak i sam iznos naknade u skladu sa nacionalnim i medjunarodnim standardima.

Prema CoS, rok da se Podnosilac žalbe iseli je takodje sporazumno dogovoren. Rok od 30 dana je uobicajeni rok u skladu sa nacionalnim zakonom, a isti je primenjen i u drugim slučajevima. Prema saznanjima CoS, Podnosilac žalbe je u daljim pregovorima sa Opštinom u pogledu odredjivanja roka za iseljenje

4. ZAKLJUČAK PROCENE

Strane nisu pokazale interesovanje za dijalog uz pomoć CAO. Prema tome, u skladu sa Politikom CAO,⁹ preostala pitanja koja se odnose na postupak eksproprijacije i ponudu za naknadu će sada biti preneti na Funkciju CAO za uskladjivanje.

---

⁹ Politika CAO: <https://www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/documents/CAO%20Policy/ifc-miga-independent-accountability-mechanism-cao-policy.pdf>

5. DODATAK A. CAO, POSTUPANJE PO ŽALBI

Kada CAO proglasi žalbu prihvatljivom, stručnjaci CAO za rešavanje sporova sprovode početnu procenu. Svrha ove procene je da: (1) razjasni pitanja i bojazni koje je istakao Podnosilac/podnosioci žalbe; (2) prikupi informacije o gledištima drugih zainteresovanih strana; (3) pomogne zainteresovanim stranama da razumeju opcije koje su im na rasporalaganju i odluče da li bi želeli da krenu kolaborativnim putem preko Funkcije CAO za rešavanje sporova ili bi predmet trebalo da pregleda Funkcija CAO za uskladjivanje.

Prema (CAO) Politici mehanizma IFC/MIGA nezavisne odgovornosti),¹⁰ odgovor na primljenu žalbu obično se odvija u dole navedenim fazama:

Korak 1: **Potvrda** prijema žalbe.

Korak 2: **Prihvatljivost:** Utvrđivanje prihvatljivosti žalbe za procenu u okviru mandata CAO (najviše 15 radnih dana).

Korak 3: **Procena:** Procena problema i podrška zainteresovanim stranama da razumeju i odluče da li bi želeli da nadju obostrano prihvatljivo rešenje putem kolaborativnog procesa koji organizuje Funkcija CAO za rešavanje sporova ili će se predmetom baviti Funkcija CAO za uskladjivanje koji sprovodi dubinsku analizu IFC's/MIGA sa aspekta ekologije i društvenog aspekta. Procena može da traje najviše 90 radnih dana, uz mogućnost produžetka od najviše 30 dodatnih radnih dana ukoliko nakon perioda od 90 radnih dana (1) strane potvrde da je moguće naći rešenje za spor; ili (2) jedna od strana izrazi interesovanje za rešavanje spora pa postoji mogućnost da se s tim složi i druga strana.

Korak 4: **Posredovanje u rešenju:** Ako strane odluče za saradnju, aktivira se Funkcija CAO's za rešavanje sporova. Proces rešavanja spora obično se zasniva ili počinje Memorandumom o razumevanju i/ili osnovnim pravilima koje dogovore strane. To može uključivati organizaciju/medijaciju, zajedničko utvrđivanje činjenica ili druge pristupe koji vode dogovoru o poravnanju ili drugim dogovorenim i adekvatnim ciljevima. Glavni cilj ove vrste pristupa rešavanju problema biće rešavanje problema relevantnih za žalbu a koji su identifikovani tokom procene ili procesa rešavanja spora, na način koji je prihvatljiv stranama.¹¹

ILI

Procena uskladjenosti /Istraga: Ukoliko se strane odluče za istragu, žalba se prenosi na Funkciju CAO za uskladjivanje. Žalba se prenosi in a Funkciju uskladjenosti kada se proces rešavanja spora završi delimičnim sporazumom ili bez njega. Eksplicitan pristanak za prenos mora dati najmanje jedna strana, osim ukoliko je CAO obavešten o bojaznima od pretnji ili odmazde. Funkcija CAO za uskladjivanje ispituje uskladjenost IFC/MIGA sa ekološkim i socijalnim strategijama, procenjuje štete s tim u vezi i preporučuje aktivnosti sanacije tamo gde je to prikladno a kroz postupak koji se sastoji od tri faze. Prvo, procena uskladjenosti odlučuje o tome da li je opravdano sprovoditi dalju istragu. Procena može trajati do 45 radnih dana, uz mogućnost produžetka za dodatnih 20 radnih dana u izuzetnim okolnostima. Drugo, ukoliko je dalja istraga opravdana, proceni sledi detaljna istraga uskladjenosti postupanja FC/MIGA. Izveštaj o istrazi se objavljuje ka oi odgovor IFC/MIGA i akcioni

¹⁰ Za više informacija o ulozi i radu CAO, pročitajte Politiku IFC/MIGA o mehanizmu nezavisne odgovornosti: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/889191625065397617/ifc-miga-independent-accountability-mechanism-cao-policy>

¹¹ Kada zainteresovane strane nisu u stanju da reše probleme kroz saradnju u dogovorenom vremenskom roku, CAO Rešavanje sporova će prvo pokušati da im pomogne da se pokrenu s mrtve tačke. Ukoliko to nije moguće, tim za rešavanje sporova će obavestiti zainteresovane strane uključujući i osoblje IFC/MIGA, Predsednika i Odbor Grupe Svetske banke i javnost da je tim CAO za rešavanje sporova zaključio postupak rešavanja spora i preneo ga na CAO procenu uskladjenosti.

plan za sanaciju nalaza neusklađenosti i nastale štete. Treće, u slučajevima kada su ustanovljene neusklađenosti i nastale štete, CAO vrši nadzor na efikasnim sprovođenjem akcionog plana.

Korak 5: **Monitoring i praćenje**

Korak 6: **Zaključci/Zatvaranje predmeta**